

24.300 rial skal iranerne nu betale for 1 dollar.
Den ringeste kurs nogensinde

8,9 pct. voksede Kinas industriproduktion
i august mod 9,2 i juli

OVERBLIK

Foto: Cedric Joubert/AP

Kvindeoprør mod mandsstyret centralbank

EU. Europaparlamentets økonomiudvalg har udskudt den planlagte høring i dag af den luxembourgiske bankmand Yves Mersch som nyt medlem af direktionen for den Europæiske Centralbank (ECB). Udvalgets formand, den liberaldemokratiske britiske politiker Sharon Bowles, siger til BBC, at EU's finansministre har undladt at give en forklaring på, at de ikke overvejede at udnævne en kvinde. Der er i øjeblikket ingen kvinder i hverken direktionen med seks, styrelsesrådet med 23 eller det generelle råd med 29 medlemmer. Østrigeren Gertrude Tumpel-Gugerell var dog medlem af direktionen fra ECB's oprettelse 1998 til maj 2011. Europaparlamentet kan kun udskyde, men ikke blokere en udnævnelse i ECB. erhverv@pol.dk

Hillary Clinton, amerikansk udenrigsminister, sagde på et økonomisk topmøde i Vladivostok for Asien og Stillehavslandene, at USA vil give Rusland normale handelsforbindelser.

»Vi håber, at Kongressen vil træffe beslutning om dette vigtige punkt i denne måned«

Kurdisk olie til Tyrkiet

ENERGI. Den kurdiske provins i Irak har taget et første skridt til at eksportere energi helt uafhængigt af regeringen i Bagdad. Dagligt kører mindst 15 tankbiler flydende biprodukter fra et fjerntliggende gasfelt i Khor Mor til den tyrkiske havne Mersin. Til gengæld har tankbilerne diesel og flybenzin med tilbage til Kurdistan. Styret i Bagdad ønsker at stoppe den voksende trafik, der startede i juli med fem tankbiler om dagen, og som Tyrkiet gerne ser udvidet til op til 200 transportere dagligt. Gasfeltet i Khor Mor producerer først og fremmest til kraftværker i provinsen. Reuters

3-4

procent vækst håber den nye egyptiske regeringschef, Hisham Kandil, på det kommende år. Det forudsætter dog betydelige private og offentlige investeringer, og desuden er det mere end en halvering fra tiden under Mubarak

Bankerne rykker ud i skolen

Flere skoler opruster undervisningen i privatøkonomi og skatteforhold. Som en af de første kommuner i landet er Fredensborg klar med faste undervisningsforløb. Minister opfordrer andre kommuner til at følge trop.

UNGES ØKONOMI

MICHAEL OLSEN

Hvad er en rente? Hvordan lægger man et budget? Er der overhovedet nogen, der har råd til at spare op? I et tæt samarbejde med storbankerne Nordea og Danske Bank, gør Fredensborg Kommune nu privatøkonomi til en fast og integreret del af undervisningen i de seks kommuneskoler. Her skal eleverne både i de større og mindre klasser undervises i finansiell forståelse. De skal blandt andet lære at lægge et budget og at forstå betydningen af en opsparing. Men det er ikke det hele. For også skattemyndighederne rykker ind med gæstelærere i de nordsjællandske klasselokaler i bestræbelserne på at lære eleverne, hvorfor man skal betale skat, når man tjener penge. »Der er mere end nogensinde før brug for, at de unge får en ballast og en fundamental viden om, hvordan de skal styre privatøkonomien«, siger Hanne Berg (SF), formand for børne- og skoleudvalget i Fredensborg Kommune.

»De unge har mange penge mellem hænderne i dag, mange får gode lomme-penge eller har fritidsjob. Det gør dem også til en interessant kundegruppe for firmaernes markedsføring, og har de unge ingen penge selv, kan de optage hurtige lån på mobilen. Derfor har vi besluttet, at det her er vigtigt«, siger hun.

Gæstelærere fra storbanker
I forvejen har landets folkeskoler pligt til at runde emnet privatøkonomi og finansiell forståelse i 9. klasse. Men det er i høj grad op til den enkelte skole og den enkelte lærer at vurdere, hvor meget der skal gøres ud af emnet. Det er ikke godt nok, mener politikerne i Fredensborg, som nu har truffet en politisk beslutning om at opgradere den del af undervisningen.

De nye undervisningsforløb er stadig under udvikling, men starter efter planen senere på året med moduler i afgangsklasserne og i de mindre klasser, hvor både bankerne og Skat leverer gæstelærere, der kan bistå skolernes egne lærerkræfter. »Vi kan jo også fornemme, at mange unge mennesker mangler den grundlæggende forståelse for at skatter er en del af vores samfunds indretning, derfor har det været naturligt også at tage skattevæsenet med i denne sammenhæng«, siger Hanne Berg.

Både Skat, Nordea og Danske Bank melder om en kraftig stigende interesse for undervisningen i privatøkonomi, finansiell forståelse og skatteforhold. Både banker og skattemyndigheder rykker gerne ud med gæstelærere og undervisningsmateriale til de skoler, der vil bruge det, og det vil flere og flere, fortæller Ann Lehmann Erichsen, forbrugerøkonom i Nordea.

»Vi har først for alvor taget fat på denne her opgave inden for det sidste år, og alene i år har vi gennemført 158 uddannelsesforløb, hvor vi tager ud og underviser i en eller flere timer alt efter skolens ønsker og behov«, siger Ann Lehmann Erichsen.

Hun så gerne, at skolerne i højere grad integrerede finansiell forståelse i undervisningen uden alene at binde det til matematiktimerne, sådan som mange skoler vælger at gøre. »Det her handler ikke om at kunne regne renter ud eller have en særlig begavelse for tal. Det handler om, hvorvidt man kan få pengene til at holde hele måneden,

om man kan lægge lidt til side, og om man måske klan få penge lagt ind i et budget, så man ved præcis, hvor meget man har at bruge af. Og der kan vi se på undersøgelserne, at de unge har rigtig meget at lære«. Meldingen er den samme i Danske Bank: »Der stor forskel på, hvor meget og hvor dybt skolerne går ned i emnet. Vi så gerne, at man konkretiserede denne del af undervisningen. Vi får mange flere hen-

delser fra skolerne i dag end vi gjorde tidligere, men det er første gang, vi oplever at en kommune politisk beslutter sig for et formaliseret undervisningsforløb på alle kommunens skoler, sådan som Fredensborg har gjort det«, siger Tina Lope, der bærer titlen chef for samfundsansvar i Danske Bank.

Mission gode betalere
De unges økonomiske sans eller mangel på samme er til stadighed gen-

stand for diskussioner, når nye undersøgelser finder vej til medierne. Samtidig falder mange unge for fristelsen til at optage hurtige, men dyre lån på mobilen eller computeren. »Mange skoler har efterlyst undervisningsmateriale på det her område, dem har vi forsøgt at udvikle til forskellige aldersgrupper, og vi kan se, at de faktisk bliver brugt«, siger Tina Lope, der understreger at undervisningsmaterialet bevidst er designet uden nogen direkte eller indi-

GÆTTEVÆRK. De unge i Folkeskolens ældste klasser, erhvervsskoler og gymnasier skal lære at tilrettelægge deres egen økonomi. Foto: Magnus Holm

rette forbindelse til Danske Bank. »Vi er ikke ude på at lave markedsføring for børn. For os handler det her i høj grad om på den lange bane at lære de unge mennesker at blive gode betalere og dermed gode bankkunder«, siger Tina Lope. Danmarks Lærerforening erkender, at kan være stor forskel på, hvor meget de enkelte skoler gør ud af at undervise eleverne i finansiell forståelse og privatøkonomi.

»Skolerne og lærerne har en forpligtelse til at undervise i dette emne, og det gør de, og det er faktisk mit indtryk, at mange skoler opruster denne del af undervisningen, men det er rigtig, at der er en meget forskellig praksis fra skole til skole. Jeg tror bare, at man skal passe på med at lægge faste undervisningsforløb ind på dette område også - for lærerne bliver hele tiden bombarderet med nye krav til, hvad de skal huske at have med i undervisningen«, siger Bjørn Hansen, formand for lærerforeningens skole- og uddannelsespolitiske udvalg.

Minister roser Fredensborg
Erhvervs- og vækstminister Ole Sohn (SF) glæder sig over initiativet i Fredensborg Kommune:

»Det er vigtigt at lære de unge om økonomi, for der kommer altså en tid, hvor forældrenes lommepege hører op, og hvor man skal stå på egne ben. Derfor er det vigtigt, at man også kender konsekvensen af at låne penge, og forstår, at det der med at tage et dyrt lån for at gå i byen fredag aften, det kan også give en slem hovedpine, når regningen skal betales«, siger Ole Sohn.

»Der er mange kommuner, der allerede i dag har fokus på at give eleverne et kendskab til rentesatser, årlige omkostninger og bagvedliggende lånegebyrer. Fredensborg ser ud til at være gået et skridt videre med utroligt spændende initiativ, som andre kommuner skulle kigge på og lade sig inspirere af«, siger ministeren. Men uanset, hvor meget privatøkonomien fylder på skoleskemaet, har de unge brug for offentlige rollemodeller, tv-stjerner og kandidater, der netop er smarte, fordi de har styr på økonomien, mener Ann Lehmann Erichsen fra Nordea:

»Klickeer en jo, at hvis man har styr på pengene, så er man en trist og kedelig person i jakkesæt, der går rundt med hornbriller og vandkæmmet hår. Mens dem, der er cool, det er dem, der kaster om sig med penge, giver omgange på baren og ikke tænker på dagen i morgen«, siger hun. michael.olsen@pol.dk

Nødråb: De unge aner intet om skatteforhold

Skattebetalingen er selve fundamentet under det danske velfærdssamfund, men fremtidens skatteborgere, de unge mellem 16 og 20 år, ved dårligt, hvad en skat er for en størrelse.

MICHAEL OLSEN

Kirsten Hansen er rimeligt rystet. Og der skal ellers noget til. Men der er al mulig grund til at råbe vagt i gevær, når det gælder unge danskers uvidenhed om skattesystemet, mener Kirsten Hansen, der er daglig leder af den særlige afdeling i Skat, der tager ud på landets skoler, gymnasier og erhvervsskoler for at lære unge danskere, hvordan skattesystemet er skruet sammen. »Jamen, de ved næsten ingen ting. De tror, at alting kommer af sig selv, skoler, universiteter, sygehuse. Har de et fritidsjob - jamen, så kigger de alene på lønseddels bundlinje for at finde ud af, hvor mange penge de kan bruge. At Skat har taget sin del af lønnen, spekulerer de ikke engang over«, siger Kirsten Hansen. Skat rykker ud med undervisere, så snart en skole beder om det. Men interessen for at give eleverne en dybere viden om skattesystemets indretning har hidtil været 'til at overse', som Kirsten Hansen udtrykker det.

Ekspert: Skat er ikke sexet
Men nu vender bøtten. Interessen er støt stigende. Alene det sidste halve år har Skat været i kontakt med rundt reg-

net 6.000 elever - typisk i folkeskolens afgangsklasser, gymnasier og erhvervsskoler, og det er ny rekord: »Vi har aldrig før været så meget ude, men der er så sandelig også brug for det«, siger Kirsten Hansen. Men ved de unge slet ikke noget om, hvorfor vi betaler skat - og hvad pengene går til? »Nej, det ved de faktisk heller ikke noget om. Det er da lidt bekymrende, at fremtidens skatteborgere ikke ved, at vi lever i et skattefinansieret velfærdssamfund. Vi taler altså om elever i aldersgruppen 16 til 20 år«, siger Kirsten Hansen og tilføjer: »Efter min vurdering har vi et problem, når så mange unge ved så uendeligt lidt om skattebetalingen, og jeg synes, at det er ærgerligt, at vi ikke giver de unge denne viden på et meget tidligt tidspunkt i skoleforløbet. Men måske er forklaringen den enkle, at de unge endnu ikke har mærket skattesystemet på egen krop, vurderer Niels Ploug, tidligere forskningschef for Socialforskningsinstituttet og i dag direktør for Personstatistik. »Nu er skat jo ikke det mest sexede emne at diskutere, heller ikke for os voksne. Jeg tror, det er så fremmed for de unge at skulle forholde sig til skattesystemet. De har måske ikke engang selv prøvet at betale skat endnu, fordi de har et frikort, der absorberer indtægterne på deres eventuelle fritidsjob. Det er nok heller ikke det første, vi forældre taler med vore børn om«, siger Niels Ploug. At så mange unge har så lidt styr på skatten, overrasker Jens Christian Nielsen, forskningsleder ved Center for Ungdomsforskning. Især fordi de unge er vokset op med forældre, der selv er skatteborgere, og som har holdninger til det at betale en pæn del af indkomsten til velfærd og fællesskabet.

Desuden fylder skat en hel del i den samfundspolitiske debat, understreger Jens Christian Nielsen: »Men det der med skatten bliver nok først for alvor nærværende for unge mennesker, når de selv står i en livssituation, der kobler dem direkte til skattebetalingen, eksempelvis når de får et arbejde, der ikke kan klares på frikortet. Men der er også en tendens til, at samfundet behandler de unge mere som forbrugere end som samfundsborgere, mener Jens Christian Nielsen: »Tag uddannelsesstederne, hvordan er det, de møder unge mennesker? De bruger reklamebudgetter på at lokke de unge ind på netop deres uddannelsessted for enhver pris, det er nærmest en konkurrence. Man siger jo ikke til de unge, at vi lever i et skattefinansieret velfærdssamfund, så det er vigtigt, at de unge tager en uddannelse, som samfundet kan bruge. De unge bliver langt hen ad vejen mødt som forbrugere, ligesom når butikker og forretninger forsøger at få dem til at købe noget. Det handler om at give de unge et produkt, en service. Det der med de dybere liggende sammenhænge, at man tager en uddannelse og får et godt job og sikrer nogle skatteindtægter til samfundet, som så får en bedre konkurrenceevnen historie er ikke særlig synlig i de unges verden. Jens Christian Nielsen efterlyser en mere tydelig debat om de unges rolle i velfærdssamfundet. »Når vi snakker velfærdsstat, er det jo tit med en bekymring omkring ældrebyrden og de mange gamle, der skal forsørges. Men måske kunne det også være godt samfundsmæssigt at få italesat de unges rolle i velfærdsstaten også blandt politikere og meningsdannere«, siger han. michael.olsen@pol.dk